

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji	2,55 zł.
Z odnośniami i w agencjach	2,65 „
Na pocztę, już z odnośniami	2,89 „
Kwartalnie w ekspedycji	7,65 „
Na pocztę, już z odnośniami	8,87 „

Strajki i inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu części kwoty abonamentowej.

OGŁOSZENIA:

na 4 s ronie 6 lam. od wiersza mm. lub jego miejsca 15 gr., na 3 str. 30 gr., na 2 str. 60 gr. Dla W. M. Gdańska te same liczyby w guldenach. Romanse i ogl. skomplikowane o 20 proc. drożej. Ogl. z innych krajów płatne tylko w walucie tytułu. Terminowe ogłoszenia — — — — — się nie gwarantuje. — — — — —
Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9 przed poł.

Piątek: † Łukasza
Sobota: Piotra

|| CHOJNICE, sobota dnia 19. października 1929 r. ||

Słońca wschód 6.32 zachód 16.58
Księżyc wschód 17.08 zach. 6.06

Ze szkolnictwa i ruchu żydowskiego w Polsce

Podstawowe dążenia żydów w zakresie szkolnictwa wyrażone zostały we wniosku Koła Żydowskiego w Sejmie z dnia 20 marca 1929. Koło Żydowskie zażądało dla dzieci żydowskich szkoły państwowej z wykładowym językiem hebrajskim lub żargonem. Według tego projektu kierownictwo szkoły ma być żydowskie. Min. W. R. i O. P. ma stworzyć osobny departament dla szkolnictwa żydowskiego. Dyrektor tego departamentu, szefowie wydziałów i wizytatorowie szkół winni należeć do narodowości żydowskiej.

Przeciw temu projektowi wystąpili ortodoksi w obawie, że w takich szkołach będą ograniczenia w nauczaniu religii.

Na posiedzeniu rady gminy wyznaniowej w Warszawie dnia 10-go marca br. przyjęty został wniosek J. Pota, wniesiony w imieniu frakcji budońskiej o prowadzeniu wykładów w szkołach żydowskich w żargonie, a nie jak dotąd po polsku. Za wnioskiem tym głosowali sjonisi, ortodoksi wstrzymali się od głosowania. Prasa żydowska nadała tej uchwale wielkie znaczenie, twierdząc że używanie języka polskiego, jako wykładowego w szkołach gminnych utrudnia walkę o równoprawienie języka żydowskiego w szkolnictwie.

Szkoła żydowska wychowuje młodzież żydowską w niechęci do Polski i do religii katolickiej, a tylko jednym z objawów jest zachowanie się młodzieży gimnazjum żydowskiego we Lwowie podczas procesji Bożego Ciała.

Niezależnie od wniosków ustawodawczych na przyszłość, Żydzi dążą stale do zdobycia w Polsce szkoły żydowskiej.

Wszystkie organizacje szkolne żydowskie, jak ortodoksyjne „Chorew”, jak sjonistyczne „Tarbut”, jak socjalistyczne „Zjednoczenie szkolne”, czerpią fundusze głównie z Ameryki za pośrednictwem „Joint”. Poza tym organizacje te otrzymały zapomogi z magistratów, z gmin wyznaniowych oraz od rządu.

Organizacja „Tarbut”, która otrzymała w 1928 r. od rządu 16.000 zł., liczy obecnie 78 freblówek, 149 szkół ludowych, 13 gimnazjów, 5 seminarjów dla nauczycieli i freblanek. Gimnazje hebrajskie otrzymały prawa publiczności dla pierwszych 3-ch klas.

Mimo to na plenarnym posiedz. tej organizacji uchwalono rezolucję, potępiającą taktykę Min. W. R. i O. P., zmierzającą jakoby do utrudnienia rozwoju gimnazjów hebrajskich.

W szkołach rzemieślniczych w Polsce uczy się ogółem 85.000 uczniów, w tem zaledwie 1000 żydów. W uniwersytetach i wogóle w wyższych szkołach polskich jest 8.000 studentów żydów. Żydowskie organizacje studenckie przystąpiły do budowy własnego sanatorium, które kosztowało 220.000 złotych. Na koszty budowy tego sanatorium Ministerstwo Wyznań Religijnych i Ośw. P. wyasygnowało 50.000 zł. Kierownictwo sanatorium tego zwróciło się do radnych żydowskich w radach miejskich o wystąpienie się subsydjów.

O żywości ruchu politycznego żydowskiego w Polsce świadczy w pewnej mierze to, że od dnia 1. 1. do 1 6 1929 roku. Żydzi w Polsce urządzili 1071 wieców i zebrań o charakterze politycznym i gospodarczym

Żydzi w Ameryce postanowili stworzyć fundusz pożyczkowy dla żydów w Polsce w wysokości 5 milionów dolarów.

Żywość ruchu żydowskiego w Polsce i popierania go przez żydostwo międzynarodowe jest oczywiste w związku z zapatrywaniami liberalnego żydostwa w Anglii, iż pogląd sjonistyczny na Palestynę, jako na siedzibę żydowską, jest nie realny, że w Palestynie uda się osiedlić najwyżej z pół miliona Żydów, czyli że właściwie... Palestyna ma być w Polsce.

W czerwonym raju głód, nędza, bunt i walka o władzę

Tajemnicza choroba Stalina

Ryga, (AW). Według doniesień z Moskwy, generalny sekretarz partii komunistycznej i faktyczny władca Rosji Sowieckiej, Stalin nagłe ciężko zaniemógł. Choroba ma tło nerwowe. Stalina czempredziej przewiezono do sanatorium w miejscowości kuracyjnej Gorki. Trzech wybitnych lekarzy chorób nerwowych zbadało chorego. Orzekli oni, iż Stalin musi przynajmniej na przeciąg 2 miesięcy przerwać wszelką pracę i wyrzec się swego udziału w rządzie. W związku z chorobą w Moskwie krążą różnorodne pogłoski.

Przed upadkiem czerwonego dyktatora

Moskwa, (AW). Krążą tu uporczywe pogłoski o mającym nastąpić wkrótce ustąpieniu Stalina. Po wodem jego dymisji ma być ogólne niezadowolenie z powodu prowadzonej przez Stalina polityki przeciw chłopskiej. Szczególnie wrocie stanowisko wobec Stalina zajęły związki zawodowe, które domagają się natychmiastowego jego ustąpienia.

Bunt chłopów rosyjskich

Moskwa, (AW). Ze wszystkich krańców Rosji Sowieckiej nadchodzą wiadomości o coraz to bardziej rozrastającej się akcji włościan przeciwko władzy sowieckiej.

O votum nieufności dla rządu

T. zw. centrolew wszczyna akcję. Uchwały klubu parlamentarnego „Wyzwolenia”

Warszawa, (AW). Odbłyło się posiedzenie klubu poselskiego i senackiego PSL. „Wyzwolenie”. Obradom przewodniczył prezes klubu poselskiego poseł Michał Rog. Po wysłuchaniu sprawozdania o sytuacji politycznej posła Woźnickiego i Rogę, po dłuższej dyskusji, uchwalono jednomyślnie zgłosić wraz z innymi klubami lewisowemu wniosek o wyrażenie votum nieufności rządowi.

Straszna katastrofa na lotnisku w Grudziądzu

Pilot poniósł śmierć na miejscu.

Grudziądz, 17. 10. 1929.

Wczoraj, o godz. 10 zrana, na tutejszym lotnisku wojskowym wydarzyła się straszna katastrofa lotnicza

W czasie wykonywania akrobacji przez plutonowego pilota Kazimierza Raczkowskiego w pewnej chwili oderwało się skrzydło samolotu. Nie mogąc użyć w ostatniej chwili spadochronu, pilot wraz z płatowcem z wysokości 1000 metrów runął na ziemię. Z pod szczątków samolotu wydobyło już tylko zniekształcone zwłoki pilota.

Ujęcie fałszerza monet

Poznań, (AW). Wczoraj ujęto we Wrześni na gorącym uczynku puszczana w obieg fałszywych 1-no i 2-u złotych monet, niejakiego St. Nowa waka z Poznania, przy którym znaleziono fałszywe monety na ogólną sumę 30 zł. Badany Nowak przyznał się, że ma współnika w Krotoszynie niejakiego S. Karczmara. Zawiadomione telefonicznie władze policyjne przeprowadziły śledztwo, przyczem podczas rewizji znaleziono dużo gotowych monet, oraz urządzenia do fabrykowania fałszyfikatów.

Podwyższki cen cukru nie będzie. Tak oświadczył prezes związku przemysłu cukrowniczego.

Warszawa, (AW). Premier Świtalski odbył wczoraj konferencję z ministrem Składkowskim Premier Świtalski przyjął również senatora Zaglencznego, który poinformował pana premiera

W gubernji brtańskiej według wiadomości „Komsomolskiej Prawdy” podpalenia i mordy są na porządku dziennym. O podpaleniach komunikują z Nowo - Sybirsk, Priłuk, Kijowa, Homla. Zamordowani zostali sekretarz jacejki w Trockiem, okręgu moskiewskiego, w Moszowskiem, poltawskiego okręgu został zamordowany komсомолец, w okręgu łuzkim dwoma strzałami zabito przewodniczącego RIK a, w okręgu kuźnieckim został zamordowany pełnomocnik do skupu zboża, tak samo i w nowogrodzkim. Wymordowani zostali komuniści w nowosybirskim i rubcowskim okręgu.

Pod Aktiubińskim włościanie wdarli się na posiedzenie Selsowietu, gdzie obradowano nad zbieraniem zboża. Włościanie obili uczestników zebrania. W okręgu irkuckim włościanie napadli na „czerwony obóz” i odebrali zebrane zboża.

Wystąpienia włościan wywołują wielkie wrażenie specjalnie w kolektywnych gospodarstwach które stanowczo wypowiadają się przeciwko władzy sowieckiej i nie chcą oddawać zboża. To samo daje się zauważyć w gospodarstwach rządowych, specjalnie na Syberji.

W związku z tym szereg kolektywnych gospodarstw jest w likwidacji, a w gospodarstwach rządowych aresztowano personel kierowniczy.

o pozytywnych wynikach rokowań między poszczególnymi związkami przemysłu cukrowniczego, które to rokowania doprowadziły do unifikacji organizacji tego przemysłu. Senator Zaglenczny wskazał na korzyści płynące z ścisłej współpracy przedstawicieli przemysłu cukrowniczego wszystkich trzech zaborów. Dalej senator Zaglenczny podkreślił iż podwyżka cen cukru jest nieaktualna na przeciąg kilku lat.

Pożar parowca francuskiego

80-metrowe języki ognia.

Liczne szkody wskutek eksplozji

Londyn, (AW). Wczoraj w porcie liverpoolskim stanął w płomieniach francuski parowiec „Oklahoma”, o wyporności 4660 ton. Przybyła straż ogniowa wyteżyła wszystkie siły, aby ogień nie przerzucił się na doki i stojące w pobliżu okręty. Parowiec zawierał ładunek 500 ton nitratu i 600 ton wełny drzewnej oraz cukru, które jako materiały łatwo palne dawały niezwykle silny płomień sięgający aż 80 metrów wwyż.

Chwilę po opuszczeniu płonącego statku przez załogę, na okręcie nastąpiły kolejno po sobie 2 potężne eksplozje, które w porcie sprawiły wiele szkody. Kilka znajdujących się w pobliżu elewatorów siłą wybuchu i odłamkami zostały poważnie uszkodzone. Dwóch strażaków i jeden z pasażerów stojącego w pobliżu pociągu osobowego odnieśli rany. Cały ładunek okrętu padł pastwą płomieni, korpus zaś parowca spalił się aż do watterlinji.

Okropne burze w Szwecji poczyniły nieobliczalne wprost szkody.

Sztokholm, (AW). Cała Szwecja w ciągu nocy z poniedziałku na wtorek objęta była straszliwym orkanem połączonym z burzą i gradobiciem. Między 3-cią a 4-tą w nocy orkan osiągnął punkt kulminacyjny. W Sztokholmie wiatr szalał z szybkością 30 metrów na sekundę. W parkach i ogrodach masy drzew zostały powyrywane z korzeniami. Połączenia telefoniczne i telegraficzne zostały zniszczone omal, że w całym kraju. Orkan pozrywał dachy na wielu budowach.

Wspólne biuro eksportu zbożowego

organizują zawodowe związki rolnicze
Inicjatywa to chwalebna i warta uznania

Warszawa, 17. 10. 29.

W Związku organizacyj rolniczych Rzplitej Polskiej odbyła się narada w sprawie zagadnienia organizacji handlu eksportowego zbożem. Ustalono, że akcja ta powinna być oparta na ściślejszym zespoleniu zrzeszeń rolniczo-handlowych dla celów eksportu zbożowego.

Zebrani wypowiedzieli się za powołaniem do życia wspólnego organu sprzedaży. W tym celu ma być stworzone wspólne biuro eksportu zbożowego, wyłonione przez organizacje rolniczo-handlowe i ogólne organizacje rolnicze. Będzie ono sprzedawało zboża, ofiarowane na wywóz przez poszczególne organizacje rolniczo-handlowe.

Biuro eksportu zbożowego będzie podejmowało wszelkie kroki i wysiłki dla rozszerzenia rynków zbytu na eksportowane z Polski zboże.

Organizacje rolniczo-handlowe mają się zobowiązać do oddania biura do komisowej sprzedaży pewnej części swego eksportu. Pozostałe zapasy mogą poszczególne organizacje rolniczo-handlowe eksportować na własną rękę, jednakże tylko w granicach ogólnego planu eksportowego, opracowanego przez władze biura. W wypadku eksportowania zboża na własną rękę, organizacje rolniczo-handlowe muszą dopełnić warunku rejestrowania tych transakcji w biurze.

Wojna musi być wykluczona jako środek załatwienia sporów!

Tak woła do narodu amerykańskiego Mac Donald
Uby narody poszły za jego głosem

Londyn, (AW). Opuszczając terytorium Stanów Zjednoczonych, na granicy kanadyjskiej Mac Donald złożył poegnalne oświadczenie zwracając się do narodu amerykańskiego.

W oświadczeniu tem Mac Donald mówi, iż przyjęcie jakie mu zgotowały Stany Zjednoczone przyjął on w imieniu Króla Anglii i wszystkim narodom Imperjum Brytyjskiego je przekaże. Wasz prezydent — mówił Mac Donald — i ja, w czasie naszej wzajemnej styczności ustaliliśmy

linię postępowania naszych krajów w kwestjach pokoju światowego w duchu demokracji i szczerości.

Ja starałem się wyjaśnić, jak poważnie narody Imperjum Brytyjskiego podzielają nasze zdanie, że wojna musi być wykluczona jako środek załatwiania sporów. Przekraczam granicę pełen przekonania, że aczkolwiek dzieli nas Atlantyk to jednak łączy nas wielka sprawa pokoju światowego.

Wielka afera poborowa w Toruniu

Działala cała szajka. — Członkowie szajki przemycali również ludzi do Niemiec. Równocześnie uprawiali szpiegostwo

Toruń, 17. 10. 29.

Wojskowe władze śledcze DOK. 8., przy współudziale policji śledczej m. Torunia, wykryły i zlikwidowały szeroko rozgałęzioną organizację, zajmującą się zwalnianiem poborowych ze służby wojskowej, odraczaniem ćwiczeń rezerwistom, wyrabianiem fałszywych paszportów zagranicznych oraz przemycaniem osób cywilnych przez granicę do Niemiec.

Na czele szajki stał starszy sierżant, Pantau Józef, zatrudniony w PKU. Toruń, który za wysokimi łapówkami przy udziale aresztowanego Ernesta Jadke, b. oficera niemieckiego, Alfonsa Schmidta z zawodu dentysty i Baurea, właściciela biura pośrednictwa, uwolnił kilku poborowych od służby wojskowej.

Równocześnie aresztowano niejakiego Bluma Reinholda, który przemycił samochodem przez Wolne Miasto Gdańsk do Niemiec obywateli polskich narodowości niemieckiej. Wymienieni współdziałali również z aresztowanym w Mławie jednym z wyższych urzędników, który za łapówkami wydawał fałszywe paszporty oraz przepustki graniczne.

Pozatem śledztwo ustaliło, iż część aresztowanych uprawiała również szpiegostwo na rzecz jednego z państw ościennych.

Dalsze energiczne śledztwo prowadzi prokurator sądu okręgowego w Toruniu, p. Chodecki wraz z prokuratorem wojskowym płk. Przywarą.

Rewizje w niemieckim biurze sejmowym w Bydgoszczy

Lokal biurowy został opieczetowany. — Rewizje w mieszkaniach prywatnych. Aresztowanie radcy Heidelcka

Bydgoszcz, 17. 10. 29.

We środę dokonano w lokalu niemieckiego biura sejmowego w Bydgoszczy przy ulicy Paderewskiego rewizji, a to w obecności trzech prokuratorów miejscowych i specjalnie przybyłego z Poznania urzędnika policji politycznej. Większą część aktów skonfiskowano. Lokal opieczetowano i ustawiono przed nim posterunkowego.

Jednocześnie dokonano rewizji w mieszkaniach prywatnych posła na Sejm Graebego, oraz radcy szkolnego Heidelcka. Wieczorem aresztowano radcę Heidelcka.

Powody, jak i wynik rewizji, trzymane są przez władze w ścisłej tajemnicy.

W dniu wczorajszym przeprowadzone były w dalszym ciągu rewizje w mieszkaniach posłów niemieckich w Bydgoszczy.

Jednocześnie rewizje takie odbyły się wczoraj popołudniu w Toruniu w lokalu niemieckiego Zw. gospodarczego. W wyniku rewizji dokonano kilku aresztowań.

Bliższe szczegóły nie są znane.

Cztery grosze w kasie miejskiej

Skutki rządów socjalistycznych. — W Łodzi magistrat nie ma czem wypłacić pensyj

Sosnowiec, 17. 10. 1929.

Do jakiego stopnia upadku doprowadziły gospodarce miast w Zagłębiu Dąbrowskim rządy socjalistyczne, o tem świadczy fakt, który zaszedł w Zawierciu.

W mieście tem we wtorek w obecności radcy wojewódzkiego Jurjewa nowoobрани prezydent miasta p. Jerzy Wolf przejął urzędowanie od kierownika tymczasowego zarządu miasta, p. Serugi. Przy tej okazji wyszło na jaw, że w kasie miejskiej znajdowały się wszystkiego 4 (cztery) grosze. Jak sobie nowy prezydent miasta poradzi z taką sytuacją, niewiadomo.

Łódź, 17. 10. 1929.

W następstwie fatalnej, rozrzutnej gospodarki socjalistycznej, kasy miejskie Łodzi są zupełnie puste. Na cały szereg wydatków Magistrat nie posiada pieniędzy i o ile stan ten się nie polepszy, spodziewane są trudności przy wypłacie pensyj na 1 listopada, tem bardziej, że obecnie przypada cały szereg różnych płatności i odsetek za pożyczki. Magistrat ma się starać znowu o zaciągnięcie jakiejś pożyczki celem wybrnięcia z kłopotów.

Kronika radjowa

Miasto kilkakrotnie zbombardowane.

Mukden. Donoszą tu ze stacji Pogranicznazja że aeroplany sowieckie dokonały ponownego ataku na miasto. Zrzucono kilkanaście bomb, które zniszczyły szereg budynków. Ofiarą wybuchów padło kilkunastu rannych i zabitych.

Bezrobocie w Poznaniu wzrasta.

Poznań. W czasach ostatnich wzrasta na terenie Poznania bezrobocie, które nie przybiera jednak groźniejszych rozmiarów, bowiem magistrat przystąpił od kilku dni do szeregu prac doraźnych. 1. bm. zanotowano w Poznaniu bezrobotnych 1,710 zaś 15. bm. liczba ta wzrosła do 2,138.

Nowy emir Afganistanu.

Londyn. Według doniesień z Simla, nowoobрани władca Afganistanu Assad - Ullah liczy lat 19 i nigdy nie wydal się z granic swego kraju. Assad Ullah jest bardzo popularnym wśród ludności. Kandydaturę jego na tron afgański wysunął Nadir Chan. Dotychczas jednak, urzędowego potwierdzenia powołania na tron Assad Allaha brak.

Nieszczęśliwy wypadek na manewrach.

Madryt. Z Las Palmas donoszą, iż podczas manewrów artyleryjskich nastąpił wybuch granatu. Ofiarą wybuchu padł porucznik i 2 podoficerów, którzy ponieśli śmierć na miejscu. 6 żołnierzy zostało ciężko rannych.

Chłopi rosyjscy mordują bolszewików.

Mińsk. „Izwestija” donoszą, że w Nowym Ja kuszkinie została zamordowana, a następnie spalona członkini tamtejszego sowietu wiejskiego Stemgina.

Białorusini przeciw Polsce.

Wilno. Białoruski instytut gospodarki i kultury wydał odezwę do społeczeństwa białoruskiego, w której nawołuje do składania deklaracji na otwieranie szkół powszechnych białoruskich, oraz bojkot szkół polskich.

Komisarz rządowy w Kartuzach.

Kartuzy. Z polecenia p. wojewody z Torunia został mianowany komisarzem rządowym komunalnej kasy oszczędności p. Jarek. Rada zarząd i komisja rewizyjna zostały zawieszony w czynnościach.

Bilans handlowy za miesiąc wrzesień.

Warszawa. Bilans handlowy za wrzesień przedstawia się następująco:

Eksport wyniósł 262,031 tys. zł. import 247,454 tys. Saldo zatem zamyka się nadwyżką 14,577 tys.

Dekret o zwołaniu Sejmu.

Warszawa. Dekret o zwołaniu sesji budżetowej ma się ukazać dopiero w ostatnich dniach października.

Grób Stresemanna miejscem pielgrzymek.

Berlin. Grób Stresemanna stał się miejscem pielgrzymek berlińczyków. Codziennie odwiedza cmentarz około 50,000 ludzi. W niedzielę liczba osób przybyłych na cmentarz osiągnęła cyfrę 100 tys. ludzi. Od wczesnego rana do późnej nocy prze wija się przez aleję cmentarną fala publiczności, składająca hołd zmarłemu.

Słowieńcy przed sądem włoskim.

Pola. Trybunał specjalny dla spraw bezpieczeństwa państwa wydał wyrok w procesie 5-ciu słoweńców, oskarżonych o wystąpienia antyrządowe. Oskarżony Władimir Gorkow jest skazany na śmierć, 4-ej pozostali na 30 lat więzienia każdy.

Ambasada turecka w Warszawie.

Warszawa. Pismo tureckie „Dżumhurjet” podaje, że rząd angorski ma zamiar podnieść w najbliższym czasie poselstwo tureckie w Warszawie do rangi ambasady.

O traktat handlowy polsko - niemiecki.

Berlin. Związek pism handlowych w Prusach Wschodnich ogłasza rezolucję, w której wypowiada się za koniecznością jaknajrychlejszego zawarcia traktatu handlowego z Polską.

Niebawem nastąpi zwołanie Sejmu.

Warszawa. Oficjalnie ogłaszają, że w najbliższym czasie pojawi się rozporządzenie p. Prezydenta o zwołaniu na 31 b. m. zwyczajnej budżetowej sesji ciał parlamentarnych.

Skądinąd słychać, że dekret ten pojawić się ma dopiero w ostatnich dniach października.

Stahlhelm ma być rozwiązany.

Berlin. „Deutsche Allg. Ztg.” donosi, że w najbliższym czasie rozwiązane zostaną organizacje stahlhelmowe na obszarze całej Rzeszy. Podobno na ten temat toczą się poufne narady między nadprezydentami poszczególnych regencyj.

